

EUROOPA KOMISJONI VASTUSED

EUROOPA KONTROLLIKOJA ERIARUANDELE

Vahendid reisimise hõlbustamiseks ELis COVID-
19 pandeemia ajal

Asjakohased algatused, mille mõju ulatub edust kuni piiratud
kasutamiseni

Sisukord

I. KOMISJONI VASTUSTE LÜHIKOKKUVÕTE.....	2
II. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA PEAMISTELE TÄHELEPANEKUTELE	3
1. Kontaktide jälgimise lüüsi arendamine	3
2. ELi reisija asukoha määramise vormide ja kontaktide jälgimise lüüsi kasutamine	4
3. ELi digitaalse COVID-19 tõendi kehtetuks tunnistamise mehhanismi väljatöötamine.....	4
4. Turvakontroll ja võltsitud tõendid.....	5
5. ELi digitaalne COVID-19 tõend kui rahvusvaheline standard ja reisimise hõlbustaja	6
III. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA SOOVITUSTELE.....	6
1. soovitus. Käsitleda ELi digitaalsete reisija asukoha vormide vähese kasutamise põhjuseid....	6
2. soovitus. Hõlbustada kiiret teabevahetust riikide vahel ELi digitõenditega seotud intsidentide korral.....	6
3. soovitus. Valmistada ette asjakohased ELi vahendid tulevasteks kriisideks.....	7

Käesolevas dokumendis on esitatud Euroopa Komisjoni vastused Euroopa Kontrollikoja eriaruandes sisalduvatele tähelepanekutele kooskõlas [finantsmääruse](#) artikliga 259. Vastused avaldatakse koos eriaruandega.

I. KOMISJONI VASTUSTE LÜHIKOKKUVÕTE

Selleks et COVID-19 pandeemia ajal hõlbustada vaba liikumist ELis ja kaitsta rahvatervist, arendas komisjon koostöös liikmesriikidega välja mitmesugused digitaalsed vahendid. Need vahendid hõlmasid ELi digitaalset COVID-tõendit,¹ värvavat, mis ühendas riiklikud kontaktide jälgimise rakendused kogu ELis, ning katseid ühtlustada reisijate asukoha määramise vormide (PLF) kasutamist.

ELi digitaalne COVID-tõend on COVID-19 vastu vaksineerimist, testimist või läbipõdemist käsitlevate koostalitlusvõimeliste tõendite väljastamise, kontrollimise ja aktsepteerimise ühine raamistik. ELi digitaalset COVID-tõendit aktsepteeritakse kõigis liikmesriikides, mis hõlbustab ELi kodanike reisimist pandeemia ajal. Komisjon töötas ELi digitaalse COVID-tõendi välja tihedas koostöös e-tervise võrgustikus ja terviseohutuse komitees² esindatud liikmesriikide ekspertidega ja pööras erilist tähelepanu sellele, et tõend kajastaks ELi põhiväärtusi ja põhimõtteid, nagu mittediskrimineerimine, isikuandmete kaitse, eraelu puutumatuse, turvalisus ja avatus.

ELi digitaalne COVID-tõend on olnud Euroopa jaoks oluline COVID-19 pandeemia reageerimise vahend. 2022. aasta septembriks anti ELi ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikides välja üle 2 miljardi tõendi. Tõendi edu kiirendas ka tervishoiu digitaliseerimist kõigis liikmesriikides. Komisjon ja liikmesriigid arutavad, kuidas ELi digitaalse COVID-tõendi aluseks olevat tehnilist taristut saaks tulevikus kasutada muudel juhtudel. ELi COVIDi digitaalse tõendi vastu oli suur huvi ka väljaspool ELi asuvatel riikidel. On 2022. aasta oktoobri seisuga oli süsteemiga ühinenud 49 kolmandat riiki ja territooriumi viiel kontinendil³. Selle eeltingimus oli, et nende digitaalseid süsteeme peeti samaväärseks ELi digitaalse COVID-19 tõendi raamistikuga⁴.

COVIDi digitaalseid tõendeid ELi raamistiku arendamisel kasutati ära kontaktide jälgimise lüüsi väljatöötamisel saadud kogemusi. Töö kontaktide jälgimise lüüsi uute digitaalsete lahendustega algas juba 2020. aasta aprillis ja päädis liikmesriikide jaoks ette nähtud ELi ühise meetmekogumiga mobiilirakenduste kohta, mille eesmärk oli toetada kontaktide jälgimist COVID-19 pandeemia vastases võitluses⁵. 2020. aasta septembris võttis komisjon kasutusele kontaktide jälgimise lüüsi ja 2020. aasta oktoobris hakkasid esimesed riigid sellega ühendama oma riiklikke kontaktide jälgimise rakendusi, mis võimaldas kasutajatel välismaale reisisid kasutada oma riiklikku kontaktide jälgimise rakendust, aidates seega kaasa piiriüleste kontaktide jälgimisele.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal. Kättesaadav järgmisel aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

² https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/preparedness-and-response/health-security-committee-hsc_en

³ Täielik nimekiri on kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_en#recognition-by-the-eu-of-covid-certificates-issued-by-third-non-eu-countries

⁴ Nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/953 artikli 8 lõikes 2. Šveits on süsteemiga ühendatud määruse (EL) 2021/953 artikli 3 lõike 10 alusel vastu võetud otsuse tulemusena. Island, Liechtenstein ja Norra on süsteemiga ühendatud automaatselt, kuna määrus (EL) 2021/953 on inkorporeeritud EMP lepingusse.

⁵ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_et_0.pdf

Kontaktide jälgimise lüüs saavutas oma suurima aktiivsuse 2022. aasta märtsis, kui ühe päeva jooksul laaditi üles ligikaudu 700 000 võtit.

Lisaks ELi digitaalse COVID-19 tõendi edukale kasutuselevõtule oli SARS-CoV-2 vastases võitluses kesksel kohal kontaktide jälgimine reisija asukoha vormi abil. Komisjon edendas reisija asukoha vormi suhtes ühtlustatud lähenemisviisi kahel moel. Komisjon toetas ELi ühismeedet „Healthy Gateways“, mida kasutati reisija asukoha vormi ja rakenduse (EU dPLF)⁶ väljatöötamisel, et hõlbustada sarnase digitaalse reisija asukoha vormi kasutamist kogu ELis⁷. Samal ajal töötas komisjon välja reisija asukoha andmevahetusplatvormi, et võimaldada reisijate andmete kiiret ja automaatset vahetamist osalevate liikmesriikide vahel. Alates 1. juunist 2021 said liikmesriigid seega selle platvormiga ühineda ja vahetada reisijate andmeid kõigi transpordiliikide kohta, mille puhul nad reisija asukoha vorme kogusid.

II. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA PEAMISTELE TÄHELEPANEKUTELE

1. Kontaktide jälgimise lüüsi arendamine

Kontaktide jälgimise lüüsi puhul pidas komisjon liikmesriikidega üksikasjalikke konsultatsioone⁸. Selle tulemusena võeti e-tervise võrgustiku kaudu vastu liikmesriikide jaoks ette nähtud ELi ühine meetmekogum mobiilirakenduste kohta, mille eesmärk oli toetada kontaktide jälgimist ELi võitluses COVID-19 pandeemia⁹ vastu, koostalitlusvõime suunised¹⁰, kontaktide jälgimise rakenduste kirjeldused¹¹ ja kontaktide jälgimise lüüs¹².

COVID-19 pandeemia vastu võitlemise riiklikud strateegiad olid aga liikmesriigiti erinevad ja kõik ei otsustanud kontaktide jälgimise rakendusi kasutada. Enamik liikmesriike toetas piiriüleselt koostalitlusvõimeliste kontaktide jälgimise rakenduste kasutuselevõttu, kusjuures 19 riiki 22st olid lõpuks ühendatud kontaktide jälgimise lüüsiga. Need, kes valisid tehnoloogiad, mis ei ühildunud kontaktide jälgimise lüüsiga, tuginesid ELi ühisele meetmekogumile ja olid tihedalt kaasatud ELi koostöösse selles valdkonnas.

---

⁶ Euroopa Liidu digitaalne reisija asukoha vorm.

⁷ Kättesaadav siin: <https://app.euplf.eu/>

⁸ Euroopa Kontrollikoja eriaruande XX/2022 joonis 3, punktid 28–29.

⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_et_0.pdf

¹⁰ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-05/contacttracing_mobileapps_guidelines_et_2.pdf

¹¹ https://health.ec.europa.eu/publications/ehealth-network-guidelines-eu-member-states-and-european-commission-interoperability-specifications_et

¹² https://health.ec.europa.eu/publications/technical-specifications-interoperability-contact-tracing-apps-ehealth-network-guidelines-eu-member_et

2. ELi reisija asukoha määramise vormide ja kontaktide jälgimise lüüsi kasutamine

Kontaktide jälgimise rakenduste ja sellest tulenevalt kontaktide jälgimise lüüsi edukus sõltus suuresti sellest, mil määral üldsus need omaks võttis. Kuigi allalaadimiste maht ei olnud liikmesriigiti ühesugune, laaditi kontaktide jälgimise rakendusi vabatahtlikult alla üle 74 miljoni korra (2021. aasta oktoobri seisuga), mis oli vähemalt 14 riigis üle 15 % elanikkonnast. Isikuandmete kaitse ja kontaktide jälgimise rakenduste turvalisusega seotud nõuete ranguse tõttu saab rakenduste tegelikku kasutamist jälgida ainult piiratud määral. Kontaktide digitaalset jälgimist käsitleva Euroopa ühise lähenemisviisi õppetunde, parimaid tavasid ja epidemioloogilist mõju käsitleva sõltumatu uuringu esialgsed tulemused näitavad samas, et ELi/EMP riikides oli 2022. aasta juuliks allalaadimiste koguarv peaaegu 170 miljonit. Rakenduste kasutuselevõtt sõltus suuresti ka liikmesriikide korraldatud teavituskampaaniatest, mida inimestel paluti lisaks muudele leevendusmeetmetele (nt vahe hoidmine, maski kandmine, kätehügieen) COVID-19 leviku aeglustamiseks kasutada.

Kui pärast pandeemia lõppu peaks tekkima vajadus kontaktide jälgimise lüüsi taaskasutamiseks, võib uuest rakendada sama õigusakti, mida kasutati lüüsi algseks kasutuselevõtuks¹³. Seoses Euroopa terviseleidu paketi¹⁴ laiendamise komisjon Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) volitusi, et hõlmata kontaktide automatiseeritud jälgimise vahendid¹⁵. See annab Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusele võimaluse töötada vajaduse korral välja ja võtta kasutusele uued vahendid piiriüleseks kontaktide digitaalseks jälgimiseks.

Oluline on rõhutada, et liikmesriikidel ei olnud õiguslikku kohustust koguda reisija asukoha vorme. Selliste vahendite kasutamine on endiselt vabatahtlik. Lisaks said kõik liikmesriigid, kes selle vastu huvi väljendasid, liituda reisija asukoha andmevahetusplatvormiga.

3. ELi digitaalse COVID-19 tõendi kehtetuks tunnistamise mehhanismi väljatöötamine

Rahvatervise kaitsmiseks võib tekkida vajadus ELi digitaalne COVID-19 tõend tühistada¹⁶, kui see on välja antud ekslikult või pettuse tagajärjel või kui sellega seotud COVID-19 vaktsiinipartii kasutamine on puuduse tõttu peatatud. ELi digitaalse COVID-19 tõendi määruses on juba sätestatud, et selle usaldusraamistik võib toetada tühistamisnimekirjade kahepoolset vahetamist. Need loetelud sisaldavad tühistatud tõendite kordumatuid tunnuseid¹⁷. Liikmesriigid said seega pettuse teel väljastatud tõendid kiiresti kehtetuks tunnistada, kasutades süsteemi talitluseeskirjade funktsiooni, st kontrollitarkvarasse integreeritud eeskirjade kogumit.

ELi digitaalse COVID-19 tõendi määruses on selgelt märgitud, et kordumatu tunnus on osa tõendi andmestikust, mida kasutatakse kehtetuks tunnistamise eesmärgil. Komisjon ja liikmesriigid otsustasid uurida võimalusi, kuidas veelgi hõlbustada tõendite tühistamisnimekirjade piiriülest automaatset vahetamist ELi digitaalse COVID-19 tõendi kesklüüsi kaudu. See tagas paindliku

¹³ Piiriülese tervishoiu direktiivi (2011/24/EL) artikli 14 (e-tervise võrgustik) rakendusakt.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/european-health-union_et

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0726>

¹⁶ Vt kontrollikoja eriaruande XX/22 punktid 44–46.

¹⁷ ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 4 lõige 2.

lahenduse, andes liikmesriikidele võimaluse valida oma vajadustele paremini vastav tehnoloogiline lähenemisviis.

Kehtetuks tunnistamise kord on sätestatud komisjoni 22. märtsi 2022. aasta rakendusotsuses 2022/483¹⁸. Tühistamismehhanismi tehniline kirjeldus koosneb kahest osast: üks osa on seotud ELi digitaalse COVID-19 tõendi lüüsiga ja on selle kohaldamisel siduv. Teine osa on seotud sellega, kuidas liikmesriigid jagavad tühistamisnimekirju oma riikliku taristu kaudu kontrollimisrakendustele, ning see ei ole siduv. Viimase puhul on liikmesriikidel vabadus valida erinevate lahenduste vahel, mille puhul võetakse arvesse eraelu puutumatuses seotud küsimusi.

4. Turvakontroll ja võltsitud tõendid

ELi digitaalse COVID-19 tõendi lüüsi haldajana, vastutab komisjon ELi digitaalse COVID-19 tõendi süsteemi¹⁹ tiptasemel turvalisuse tagamise eest, kaitstes süsteemi riskide, nõrkuste ja pahatahtlike osalejate eest. Kõigi osalevate riikide suhtes kohaldatakse nn kaasamisprotsessi. Komisjon hindab enne asjaomase riigi ühendamist põhjalikult, kas viimane järgib ELi digitaalse COVID-19 tõendi lüüsiga liitumiseks vajalikke turvanõudeid. Selline testimine viiakse läbi, et kontrollida, kas kõik turvaliseks ühendamiseks vajalikud turvameetmed on paigas.

Vastutus ELi digitaalse COVID-19 tõendi väljaandmise turvakontrolli eest ja selle ühenduse eest riikliku tagataristuga (riiklik süsteem, mis on ühendatud ELi digitaalse COVID-19 tõendi keskse lüüsiga) on liikmesriigil või kolmandal riigil. Osalevad riigid peavad oma riiklike süsteemide ja teenuste loomisel ja käitamisel järgima asjaomaseid küberturvalisust ja andmekaitset käsitlevaid õigusakte, mille täitmise tagamine on konkreetsete riiklike ametiasutuste ülesanne. Komisjon nõuab süstemaatiliselt, et kõik liikmesriigid ja kolmandad riigid esitaksid enesehindamise, mis annaks täiendava kindluse, et riik on konkreetseid riske arvesse võtnud. Kui mõnda neist nõuetest ei täideta, ei saa ELi digitaalse COVID-19 tõendi raamistikuga liituda.

Igasugune ELi digitaalse COVID-19 tõendiga seotud pettus, näiteks juhul kui isik, kellel on süsteemile õiguspärane ligipääs, annab välja tehniliselt kehtiva tõendi, kuid ilma meditsiinilise põhjuseta, on siseriikliku õiguse kohaselt kuriteona karistatav ega kujuta endast küberrünnet. Tuleb teha vahet riikliku tagataristu tasandil teostatavatel turvakontrollidel ja riiklikul tasandil tõendite väljaandmise süsteemi haldavate isikute pahatahtlikul kavatsusel. Riiklike tagasüsteeme ei kahjustatud ja volitamata isikud ei pääsenud riiklikesse tagasüsteemidesse.

Küberturvalisuse seisukohast on ELi digitaalne COVID-19 tõend turvaline. Riski, et volitatud töötajatel on seaduslik juurdepääs väljastamise süsteemidele, et väljastada tehniliselt kehtivaid, kuid petturlikke tõendeid, maandavad osalevate riikide ametiasutused vastavalt oma siseriiklikele õigusaktidele ja juurdepääsukontrolli menetlustele.

---

¹⁸ Komisjoni 21. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/483, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2021/1073, millega kehtestatakse ELi digitaalse COVID-19 tõendi usaldusraamistiku (mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/953) kasutuselevõtu tehnilised spetsifikatsioonid ja normid. Kättesaadav järgmisel aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32022D0483>

¹⁹ Vt kontrollikoja eriaruande XX/22 punktid 51–56.

5. ELi digitaalne COVID-19 tõend kui rahvusvaheline standard ja reisimise hõlbustaja

Liikmesriigid kasutasid ELi digitaalset COVID-19 tõendit laialdaselt²⁰ ja see oli tõhus reisimise hõlbustamisel²¹. ELi digitaalne COVID-19 tõend võeti samuti õigeaegselt vastu²². ELi digitaalne COVID-19 tõend on olnud Euroopa jaoks oluline COVID-19 pandeemia reageerimise vahend ning sellest on saanud kiiresti standard nii Euroopas kui ka mujal. Tõendil oli vabale liikumisele positiivne mõju ajal, mil liikmesriigid seda rahvatervise huvides piirasid.

ELi digitaalse COVID-19 tõendi süsteemi positiivne mõju ulatub väljapoole ELi, kuna sellest on saanud ülemaailmne standard, mis põhineb kindlalt sellistel ELi väärtustel nagu avatus, turvalisus ja andmekaitseõuete järgimine. Seda tõendab kolmandate riikide suur huvi liituda ELi digitaalse COVID-19 tõendi süsteemiga, mis on ainus rahvusvahelisel tasandil laialdaselt toimiv COVID-19 tõendite süsteem. See edu on aidanud kaasa ohutu rahvusvahelise reisimise taastamisele ja ülemaailmsele taastumisele.

Komisjon on endiselt täielikult pühendunud piiramatule vabale liikumisele võimalikult kiirele taastamisele. 2022. aasta oktoobri seisuga olid kõik liikmesriigid kaotanud ELi-sisesed reisipiirangud, sealhulgas ELi digitaalse COVID-19 tõendi nõude. Kui ELi digitaalne COVID-tõend on näidanud ELi institutsioonide ja liikmesriikide suutlikkust anda käegakatsutavaid tulemusi ELi kodanike hüvanguks, siis selle kasutamise lõpetamine omakorda näitab, et pandeemia ja sellega seotud piirangud on ületatud.

III. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA SOOVITUSTELE

1. soovitus. Käsitleda ELi digitaalsete reisija asukoha vormide vähese kasutamise põhjuseid

Soovituse täitmise tähtaeg: detsember 2023

Komisjon nõustub soovitusel ja konsulteerib liikmesriikidega terviseohutuse komitee kaudu ning teeb soovitusel rakendamisel koostööd ECDCga.

2. soovitus. Hõlbustada kiiret teabevahetust riikide vahel ELi digitõenditega seotud intsidentide korral

Soovituse täitmise tähtaeg: juuni 2023

Komisjon on soovitusel nõus.

2021. aasta novembris loodi e-tervise võrgustiku egiidi all turvakomitee. Selle eesmärk on analüüsida kõiki intsidente pärast probleemi kontrolli alla saamist, et arutada ja jagada saadud kogemusi ning soovitada turvalisuse parandamise meetmeid. Komitee ei ole esimene kaitseliin, vaid pädevate

²⁰ Vt kontrollikoja eriaruande XX/22 punktid 69–70 ja joonis 4.

²¹ Vt kontrollikoja eriaruande XX/22 punktid 72 ja 74, joonis 5.

²² Vt kontrollikoja eriaruande XX/22 punktid 28 ja 35.

asutuste vaheline teabevahetusmehhanism, mis on pühendatud üksnes ELi digitaalsele COVID-19 tõendile. Turvalisuskaalutlustel ei saa komitee sekkuda ega levitada teavet enne, kui intsidendiga on riiklikul tasandil asjakohaselt tegeletud ja kui see on piisavalt kontrolli alla saadud.

Komisjon analüüsib, milliseid edasisi meetmeid saaks võtta, et tugevdada komitees osalemist ja tõhustada teabevahetust pädevate asutuste vahel.

Komisjon peab turvakomiteed ELi digitaalse COVID-19 tõendi üldise ülesehituse lahutamatuks ja tõhusaks osaks ning lisab selle seetõttu kõikidesse taaskäivituskavadesse, mis moodustavad osa vahendist, mis on esitatud vastuses 3. soovitusele, mis puudutab kõnealuses aruandes käsitletud vahendite taaskasutamist.

Sellega seoses analüüsib komisjon osana soovituse 3 kohastest meetmetest ka seda, kuidas turvakomiteed ja selle teabevahetusmehhanisme tuleks kohandada ja laiendada, et need vastaksid nõuetekohaselt ja ühtlustatult kõikidele lisavajadustele, mis võivad tulevaste pandeemiakriiside puhul pärast COVID-19 kriisi tekkida.

3. soovitus. Valmistada ette asjakohased ELi vahendid tulevasteks kriisideks

- a) Teha kindlaks, millised COVID-19 pandeemia ajal loodud ELi vahendid on olnud kodanikele ja liikmesriikidele kõige kasulikumad, ning valmistada ette menetlused nende kiireks taaskäivitamiseks tulevastes hädaolukordades. Soovituse täitmise tähtaeg: september 2023**

Komisjon nõustub 3. soovituse punktiga a, kuid märgib, et see analüüs sõltub tingimata asjaomasest vahendist ja kriisist.

Transpordisektori hädaolukorra lahendamise plaani²³ käsitlevas teatises märkis komisjon, et kui tekib COVID-19ga sarnane kriis, peaksid komisjon ja liikmesriigid tuginema kogemustele, mis on saadud ELi digitaalse reisija asukoha vormide ühtse vormi ja reisijate andmete jagamise platvormi väljatöötamisel kontaktide piiriüleseks jälgimiseks. ELi tasandil sel eesmärgil välja töötatud vahendid tuleks vajaduse korral kiiresti ja lihtsalt uuesti kasutusele võtta.

Lisaks võttis komisjon 19. septembril 2022 vastu ettepaneku määruse kohta, millega luuakse ühtse turu hädaolukorra mehhanism²⁴. Selle vahendi eesmärk on luua paindlik ja läbipaistev mehhanism, et kiiresti reageerida ühtse turu toimimist ohustavatele hädaolukordadele ja kriisidele. Eesmärk on tagada ELi kriisidele reageerimise koordineerimine, solidaarsus ja sidusus ning kaitsta ühtse turu toimimist, tagades eelkõige isikute, kaupade ja teenuste vaba liikumise jätkumise. Samuti annab määrus komisjonile ja liikmesriikidele õiguse luua koostalitlusvõimelised digivahendid või neid eesmärke toetavad IT-taristud.

Samal ajal on oluline rõhutada, et mõned analüüsitud ELi vahendid, eelkõige ELi digitaalne COVID-19 tõend, töötati konkreetselt välja vastusena COVID-19 pandeemiale.

Kaasseadusandjad piirasid selge sõnaga nende kohaldamise osaliselt pandeemia hinnangulise kestusega, et hõlbustada ELi kodanike ja nende pereliikmete vaba liikumise õigust sellel erakorralisel perioodil. See mõjutab tingimata otsust, kas on asjakohane valmistada ette menetlused, mis võimaldavad nende vahendite taaskäivitamist.

²³ COM(2022) 211 final.

²⁴ COM(2022) 459 final.

b) Muuta ELi vahendid, mida kasutatakse selleks, et hõlbustada piiriüleste kontaktide jälgimist kriiside ajal, ELi kodanike jaoks koostoime või lihtsustuste kaudu hõlpsamini kättesaadavaks. Soovituse täitmise tähtaeg: september 2024

Komisjon on nõus 3. soovituse punktiga b. Sellised ülesanded täidetakse pärast soovituses 1 osutatud konsultatsioone, need nõuavad asjakohase õigusliku aluse olemasolu ja sõltuvad epidemioloogilisest olukorrast.

c) Analüüsida koos liikmesriikidega vajadust täiendavate vahendite järele, et tulla toime võimalike tulevaste kriisidega. Soovituse täitmise tähtaeg: september 2023

Komisjon on nõus 3. soovituse punktiga c. Sellega seoses on asjakohane ka ettepanek võtta vastu määrus, millega luuakse ühtse turu hädaolukorra mehhanism.